

SMILE

Supporting Migrant Inclusion in Lifelong Learning and Education

Παραδοτέο 1 – Προώθηση της Ένταξης των Μεταναστών στην
Εκπαίδευση Ενηλίκων:
Κενά και Βέλτιστες Πρακτικές
Σύντομη Εθνική Έκθεση Κύπρου

CARDET

yolanda.frangou@cardet.org

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

[Project Number:2017-1-MT01-KA204-026966]

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή **Error! Bookmark not defined.**
2. Το πλαίσιο της μετανάστευσης στην Κύπρο **Error! Bookmark not defined.**
3. Ένταξη των μεταναστών στην εκπαίδευση **Error! Bookmark not defined.**
4. Συμπεράσματα και συστάσεις **Error! Bookmark not defined.**
5. Αναφορές **Error! Bookmark not defined.**

1. Εισαγωγή

Το έργο «Supporting Migrant Inclusion in Lifelong Learning and Education» (SMILE) στοχεύει στην ανάπτυξη της ικανότητας των εκπαιδευτών ενηλίκων να βελτιώσουν και να αυξήσουν τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις ικανότητες τόσο των εκπαιδευτικών όσο και των μεταναστών στην προώθηση της ένταξης των μεταναστών στην εκπαίδευση ενηλίκων. Το έργο θα αναπτύξει επιμορφωτικούς και εκπαιδευτικούς πόρους που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην επιμόρφωση των εκπαιδευτών μεταναστών και των εκπαιδευτικών, ώστε να εργαστούν από κοινού για την προώθηση της ένταξης των μεταναστών στην εκπαίδευση.

Η παρούσα έκθεση περιγράφει το υπόβαθρο σχετικά με τη μετανάστευση και τις πολιτικές/πρωτοβουλίες για την ενσωμάτωση των μεταναστών στην Κύπρο, και ειδικότερα την ένταξή τους στην εκπαίδευση.

2. Το πλαίσιο της μετανάστευσης στην Κύπρο

Η κυπριακή κοινωνία, ως σταυροδρόμι τριών ηπείρων, αποτελούσε ανέκαθεν ένα πολυπολιτισμικό μείγμα ανθρώπων. Ωστόσο, οι μαζικές μετακινήσεις πληθυσμών που έλαβαν χώρα κατά το δεύτερο μισό του 20^{ου} αιώνα για οικονομικούς, πολιτικούς και θρησκευτικούς λόγους προκάλεσαν μια αναδιάρθρωση του δημογραφικού χάρτη.

Είναι σημαντικό, για τους σκοπούς της παρούσας μελέτης, να γίνει αναφορά στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του πολιτικού πλαισίου της Κύπρου, αφού αυτά επηρεάζουν την ανάπτυξη των εθνικών πολιτικών του νησιού που αφορούν όλους τους τομείς ανάπτυξής του. Η Κύπρος ανακηρύχθηκε ανεξάρτητη δημοκρατία το 1960. Εντούτοις, το 1974, η Τουρκία εισέβαλε και κατέκτησε το βόρειο τμήμα του νησιού· έκτοτε το κυπριακό πρόβλημα παραμένει άλυτο. Η Κύπρος εντάχθηκε στην ΕΕ το 2004, ωστόσο το κερτημένο της ΕΕ δεν εφαρμόζεται στο κατεχόμενο τμήμα.

Μετά την πολιτική κατάσταση των δεκαετιών 1950-1980, η οποία οδήγησε πολλούς Κύπριους να εγκαταλείψουν την Κύπρο προς αναζήτηση μιας καλύτερης ζωής, η έντονη οικονομική ανάπτυξη που την χαρακτήριζε τις δεκαετίες 1980 και 1990 και η ένταξη της στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2004, έκανε την Κύπρο ένα ελκυστικό κέντρο υποδοχής για μετανάστες (Vrasidas, Themistokleous, & Zembylas, 2009). Το αποκορύφωμα ήταν το 2011, όταν η Κύπρος φιλοξενούσε περισσότερους από 23.000 μετανάστες (Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, 2015). Η γεωγραφική θέση της Κύπρου, σε συνδυασμό με τις συγκρούσεις στη Μέση Ανατολή που προκάλεσαν ένα ισχυρό μεταναστευτικό κύμα, το οποίο χαρακτηρίζει την Ευρώπη τα τελευταία 2-3 χρόνια, την έχουν μετατρέψει σε ένα συνήθη προορισμό για μετανάστες, αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες.

Σύμφωνα με την τελευταία απογραφή πληθυσμού το 2011, η Κυπριακή Δημοκρατία έχει συνολικό πληθυσμό 840.407 ανθρώπων, από τους οποίους το 20% είναι αλλοδαποί. Οι αλλοδαποί υπήκοοι αποτελούσαν το 9,4% του συνολικού πληθυσμού το 2001 (Στατιστική

Υπηρεσία Κύπρου, 2011) και το 15,5% το 2008 (Δημογραφική Έκθεση της Στατιστικής Υπηρεσίας, 2009). Οι δύο βασικές εθνοτικές ομάδες που αποτελούν τον κυπριακό πληθυσμό (956.500 άτομα, συμπεριλαμβανομένων και των Κυπρίων που ζουν στο κατεχόμενο κομμάτι) είναι οι Ελληνοκύπριοι (71,9%) και οι Τουρκοκύπριοι (9,5%), ακολουθούμενοι από τους Μαρωνίτες (0,5%), τους Αρμένιους (0,3%) και τους Λατίνους (0,1%) (Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, 2011).

Όσον αφορά στις θρησκείες, στην Κύπρο το 89,1% είναι Ορθόδοξοι Χριστιανοί, το 2,9% Ρωμαιοκαθολικοί, το 2% Προτεστάντες/Αγγλικοί, το 1,8% Μουσουλμάνοι, το 1% Βουδιστές, το 1,4% ανήκει σε άλλες θρησκείες (Μαρωνίτες, Αρμένιοι, Ινδουιστές), το 1,1% είναι άγνωστο και το 0,6% είναι άθεοι/δεν ανήκουν σε καμία θρησκεία. Οι πιο διαδεδομένες γλώσσες είναι τα Ελληνικά (επίσημη γλώσσα) σε ποσοστό 80,9%, τα Τουρκικά (επίσημη) 0,2%, τα Αγγλικά 4,1%, τα Ρουμανικά 2,9%, τα Ρωσικά 2,5%, τα Βουλγαρικά 2,2%, τα Αραβικά 1,2%, τα Φιλιππίνo 1,1%, άλλες γλώσσες 4,3%, απροσδιόριστες 0,6%¹.

Ο πληθυσμός στην Κύπρο σημείωσε αλματώδη αύξηση κατά τα χρόνια 1967-2011 (Γραφική Παράσταση 7). Το 1976 ο πληθυσμός ανερχόταν στις περίπου 482 χιλιάδες, ενώ το 2011 έφτασε τις 840 χιλιάδες, σημειώνοντας αύξηση 358 χιλιάδες (74,2%).

Οι ξένοι υπήκοοι αποτελούσαν το 20,2% του συνολικού πληθυσμού το 2011. Από τους 170.383 αλλοδαπούς κατοίκους της Κύπρου το 2015, περίπου 106.270 (12,6%) ήταν υπήκοοι χώρας της ΕΕ και οι 64.113 (7,6%) ήταν υπήκοοι χώρας που δεν ανήκει στην ΕΕ.

Σχετικά με τις κύριες χώρες προέλευσης των αλλοδαπών υπηκόων (από την ΕΕ και εκτός) το 2011, φαίνεται ότι από τους 170.383 οι 29.321 (17,2%) ήταν από την Ελλάδα. Στη δεύτερη θέση ήταν οι πολίτες του Ηνωμένου Βασιλείου (24.046 ή 14,1%), ακολουθούμενοι από τους υπηκόους από τη Ρουμανία (23.706 ή 13,9%), τη Βουλγαρία (18.536 ή 10,9%), τις Φιλιππίνες (9.413 ή 5,5%), τη Ρωσία (8.164 ή 4,8%), τη Σρι Λάνκα (7.269 ή 4,3%) και το Βιετνάμ (7.028 ή 4,1%).

Η Κύπρος υπερβαίνει κατά πολύ το ποσοστό αλλοδαπού πληθυσμού ανάμεσα στις 28 χώρες της ΕΕ, έχοντας τη δεύτερη υψηλότερη θέση μετά το Λουξεμβούργο. Στα 28 κράτη μέλη της ΕΕ οι αλλοδαποί υπήκοοι ανέρχονται περίπου στο 11%· το 4,1% προέρχονται από άλλο κράτος μέλος της ΕΕ, ενώ το 6,9% από χώρες εκτός της ΕΕ. Στην Κύπρο, το ποσοστό αλλοδαπού πληθυσμού ήταν σχεδόν διπλάσιο από τις υπόλοιπες χώρες της ΕΕ, αγγίζοντας το 22% το 2014.

Τα μηνιαία στατιστικά του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης της Κυπριακής Δημοκρατίας δείχνουν ότι η πλειοψηφία αδειών διαμονής που δόθηκαν σε Υπηκόους Τρίτων Χωρών (ΥΤΧ) ήταν για σκοπούς απασχόλησης. Από τους 63.2 χιλιάδες ΥΤΧ στην Κύπρο το 2016, οι περίπου 28.6 χιλιάδες (ή 45,29%) ήταν κάτοχοι άδειας διαμονής για απασχόληση στον εργασιακό τομέα (18.844 ή 29,92%), ακολουθούμενοι από όσους είχαν

¹ Τα δεδομένα αφορούν μόνο το ελεγχόμενο από την κυβέρνηση τμήμα της Κύπρου (2011)
https://www.indexmundi.com/cyprus/demographics_profile.html

άδεια μετανάστευσης (9.302 or 14,72%), διεθνούς προστασίας (7.036 ή 11,13%) και εκπαίδευσης (4.203 ή 6,37%)².

Ο αριθμός των μακροχρόνιων μεταναστών, ημεδαπών και αλλοδαπών, το 2015 στην Κύπρο ήταν 15.183. Η μεταναστευτική ροή αυξήθηκε σημαντικά από το 2002 μέχρι το 2011, λόγω της οικονομικής ανάπτυξης της Κύπρου και της ένταξής της στην ΕΕ το 2004, ενώ κατά τη διάρκεια της περιόδου 2012-2015 ο αριθμός των μεταναστών μειώθηκε, ειδικά μετά την οικονομική κρίση του 2013 και τα μέτρα λιτότητας που επέβαλε η κυπριακή κυβέρνηση. Κατά την περίοδο 2012-2015, το υψηλό ποσοστό ανεργίας στην Κύπρο οδήγησε σε αύξηση της αποδημίας: οι απόδημοι το 2013 έφτασαν τους 25.227, το μεγαλύτερο αριθμό που σημειώθηκε τις τελευταίες δεκαετίες³.

Όσον αφορά στο φύλο των μεταναστών στα κράτη μέλη της ΕΕ το 2015, οι άντρες ήταν ελαφρώς περισσότεροι από τις γυναίκες (56% σε σύγκριση με 44%). Το κράτος μέλος με τη μεγαλύτερη αναλογία γυναικών μεταναστριών ήταν η Κύπρος (57%). Αξίζει να αναφερθεί ότι το 2015 το ποσοστό των γυναικών στο σύνολο των υπηκόων από χώρες εκτός της ΕΕ ήταν 73%. Σε αριθμούς, το 2015, από τους 5.922 υπηκόους χωρών εκτός της ΕΕ, οι 4.348 ήταν γυναίκες.

Ενώ στα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ η πλειοψηφία των αλλοδαπών υπηκόων προερχόταν από χώρες εκτός της ΕΕ, στην Κύπρο από τους 15.183 μετανάστες το 2015 οι 3.157 ήταν Κύπριοι και οι 12.026 αλλοδαποί: οι 6.1 χιλιάδες αλλοδαποί ήταν υπήκοοι άλλης χώρας της ΕΕ και οι 5.9 χιλιάδες ήταν υπήκοοι χώρας εκτός της ΕΕ. Το 2015 στην Κύπρο η αναλογία ήταν 17 μετανάστες ανά 1.000 άτομα, που ήταν το πέμπτο μεγαλύτερο ποσοστό ανάμεσα στα κράτη μέλη της ΕΕ. Τα μεγαλύτερα ποσοστά αποδημίας το 2015 καταγράφηκαν στο Λουξεμβούργο (22 απόδημοι ανά 1.000 άτομα), την Κύπρο (20 απόδημοι ανά 1.000 άτομα) και τη Μάλτα (20 απόδημοι ανά 1.000 άτομα)⁴.

Η πλειοψηφία των μεταναστών το 2015 στην Κύπρο ήταν 25-40 ετών, που αντιστοιχεί στο 56% των μεταναστών, ενώ ο αριθμός των προσώπων που απέκτησαν την κυπριακή υπηκοότητα το 2015 ήταν 3.3 χιλιάδες (ή 0,4% του συνολικού ποσοστού της ΕΕ), σε σύγκριση με 2.3 χιλιάδες το 2014.

Ο αριθμός των αιτούντων για πρώτη φορά άσυλο στην Κύπρο σημείωσε μεγάλη αύξηση, φτάνοντας το υψηλότερο επίπεδο το 2004 με 9.675 αιτήσεις. Ο αριθμός των αιτήσεων ασύλου έπεσε στο κατώτερο επίπεδο το 2013 με 1.140 αιτήσεις, ενώ παρουσίασε αύξηση το 2014 με 1.475 αιτήσεις, το 2015 με 2.105 αιτήσεις και το 2016 με 2.840 αιτήσεις.

Το 2016, η πλειοψηφία των αιτούντων για πρώτη φορά άσυλο στην ΕΕ ήταν από τη Συρία (335 χιλιάδες), που αντιστοιχεί στο 27,8% του συνολικού ποσοστού των αιτούντων για πρώτη φορά άσυλο, ακολουθούμενη από το Αφγανιστάν (175 χιλιάδες ή 15%) και το Ιράκ (128 χιλιάδες ή 11%).

Σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR), από το Φεβρουάριο 2002 μέχρι το Φεβρουάριο 2016, λήφθηκαν 54.494 αιτήσεις ασύλου

² Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης της Κυπριακής Δημοκρατίας, Ιούλιος 2016

³ Στατιστική Υπηρεσία της Κύπρου, 2015

⁴ Πηγή: Eurostat ([migr_imm1ctz](#)) και ([migr_pop1ctz](#))

από το ελεγχόμενο από την κυπριακή κυβέρνηση τμήμα της Κύπρου (UNHCR, 2016)⁵ από αυτούς χορηγήθηκε προστασία στους 6.833, 24.998 απορρίφθηκαν και για 1.719 αναμένεται απόφαση.

Οι πέντε κυριότερες χώρες από τις οποίες προέρχονται οι αιτούντες άσυλο είναι η Συρία (41,02%), η Σομαλία (7,92%), το Πακιστάν (7,22%), η Ινδία (7,04%) και το Βιετνάμ (5,28%). Η Κύπρος δέχθηκε 2.840 αιτήσεις για άσυλο το 2016, σημειώνοντας αύξηση 35% από το 2015 (2.105 αιτήσεις).

Στις πρωτοβάθμιες αποφάσεις σχετικά με αιτήσεις ασύλου, στους 129 χορηγήθηκε το καθεστώς του πρόσφυγα, στους 740 το καθεστώς επικουρικής προστασίας και 748 απορρίφθηκαν⁵. Όσον αφορά στην ηλικία των αιτούντων άσυλο στην Κύπρο το 2016, περίπου το 57% ήταν 18-34 ετών και οι ασυνόδευτοι ανήλικοι ήταν 24%.

3. Ένταξη των μεταναστών στην εκπαίδευση

Η εκπαίδευση συνιστά μια κρίσιμη πτυχή στην ενσωμάτωση των μεταναστών στην κοινωνία της χώρας υποδοχής, ταυτόχρονα όμως αποτελεί και μια από τις μεγαλύτερες αδυναμίες των πολιτικών ενσωμάτωσης. Μια από τις πιο σημαντικές δεξιότητες για την ενσωμάτωση των μεταναστών στην αγορά εργασίας είναι η γλωσσική (MIPEX, 2015). Η κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών των ενήλικων μεταναστών εξακολουθεί να αποτελεί ένα επείγον ζήτημα, παρά το γεγονός ότι το εκπαιδευτικό σύστημα στην Κύπρο εφαρμόζει κάποια προγράμματα ενσωμάτωσης για μετανάστες μαθητές, εντός και εκτός σχολείου.

Στην Κύπρο προσφέρονται διάφορα προγράμματα για την εκμάθηση της γλώσσας. Ένα από αυτά είναι ένα πρόγραμμα που παρέχει δωρεάν μαθήματα ελληνικής γλώσσας σε υπηκόους τρίτων χωρών, το οποίο υλοποιήθηκε στα τέλη του 2015 από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (AMIF) της ΕΕ. Ένα άλλο πρόγραμμα είναι μια σειρά μαθημάτων ελληνικής γλώσσας που προσφέρονται σε δημόσια σχολεία σε αλλόγλωσσους μαθητές.

Οι υπήκοοι χωρών της ΕΕ έχουν, εν πολλοίς, τα ίδια δικαιώματα με τους Κύπριους πολίτες. Είναι ελεύθεροι να εισέλθουν, να φύγουν και να διαμείνουν στην Κύπρο, αλλά και να συμμετέχουν σε οποιαδήποτε οικονομική δραστηριότητα, είτε ως μισθωτοί ή μη μισθωτοί εργαζόμενοι είτε ως πάροχοι υπηρεσιών. Μπορούν, επίσης, να συμμετέχουν σε οποιαδήποτε εκπαιδευτική ευκαιρία στην Κύπρο, υπό τους ίδιους όρους με τους Κύπριους πολίτες. Οι Ευρωπαίοι πολίτες που ζουν στην Κυπριακή Δημοκρατία και τα μέλη της οικογένειάς τους έχουν το δικαίωμα εκπαίδευσης στα κρατικά εκπαιδευτικά ιδρύματα, όπως οι Κύπριοι πολίτες.

Όσον αφορά στους υπηκόους τρίτων χωρών (ΥΤΧ), για να έχουν το δικαίωμα διαμονής στην Κυπριακή Δημοκρατία, πρέπει να είναι κάτοχοι άδειας διαμονής μακράς διάρκειας, που συνήθως χορηγείται για εργασιακούς ή εκπαιδευτικούς σκοπούς. Οι περισσότεροι ΥΤΧ

⁵ Υπηρεσία Ασύλου του Υπουργείου Εσωτερικών, Κυπριακή Δημοκρατία

έρχονται με άδειες εργασίας για προκαθορισμένες θέσεις εργασίας και για συγκεκριμένες χρονικές περιόδους, ενώ συνήθως απασχολούνται στον τομέα της οικιακής βοήθειας. Οι ΥΤΧ έχουν το δικαίωμα πρόσβασης στην δημόσια εκπαίδευση με τους ίδιους όρους με τα παιδιά που είναι υπήκοοι της Κυπριακής Δημοκρατίας. Όλοι οι ΥΤΧ που έρχονται στην Κύπρο για να σπουδάσουν ή να εργαστούν είναι υποχρεωμένοι διά νόμου να έχουν ιδιωτική ασφάλεια υγείας, η οποία καλύπτει μέρος του κόστους της νοσοκομειακής ή εξωνοσοκομειακής περίθαλψης, καθώς και των φαρμακευτικών εξόδων.

Τέλος, σχετικά με τους αιτούντες άσυλο, το υπεύθυνο σώμα για την εξέταση των αιτήσεων ασύλου είναι η Υπηρεσία Ασύλου, τμήμα του Υπουργείου Εσωτερικών, η οποία διασφαλίζει ότι η διαδικασία εξέτασης ολοκληρώνεται εντός έξι μηνών από την άσκηση της προσφυγής. Οι αιτούντες άσυλο χορηγούνται καθεστώς πρόσφυγα ή καθεστώς επικουρικής προστασίας. Παρά το γεγονός ότι τα δύο καθεστώτα δεν διαφέρουν σημαντικά, η μεγαλύτερη διαφορά τους είναι ότι η επικουρική προστασία δεν περιλαμβάνει το δικαίωμα της οικογενειακής επανένωσης.

Οι αιτούντες άσυλο μπορούν να έχουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας εννιά μήνες μετά την κατάθεση της αίτησης ασύλου και να δουλέψουν σε συγκεκριμένους τομείς, όπως είναι η γεωργία, η κτηνοτροφία, η αλιεία, η βιομηχανία, η διαχείριση αποβλήτων, το χονδρικό εμπόριο και οι επισκευές.

Τα πρόσωπα των οποίων οι αιτήσεις καταλήγουν σε χορήγηση καθεστώτος πρόσφυγα ή επικουρικής προστασίας τυγχάνουν ίσης μεταχείρισης με τους πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας στους τομείς της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, των υπηρεσιών υγείας, της κοινωνικής ασφάλισης, κ.λπ. Δεν υπάρχουν περιορισμοί σχετικά με την απασχόλησή τους σε συγκεκριμένους τομείς ή επαγγέλματα της αγοράς εργασίας.

Ο Περί Προσφύγων Νόμος προνοεί όπως όλα τα παιδιά που αιτούνται άσυλο έχουν πρόσβαση στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση με τους ίδιους όρους με τους Κύπριους υπηκόους, αμέσως μετά την κατάθεση αίτησης ασύλου και όχι πέραν των τριών μηνών από την κατάθεση της. Στην πράξη, η ευρεία πλειοψηφία των παιδιών αποκτούν πρόσβαση στη δημόσια εκπαίδευση. Για τη διευκόλυνση της ενσωμάτωσής τους στο σχολείο, τους προσφέρονται επιπλέον μαθήματα ελληνικής γλώσσας. Στην περίπτωση των ασυνόδευτων ανηλίκων οι οποίοι διαμένουν στα κέντρα νεότητας υπό την κηδεμονία των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, εφαρμόζεται ένα ειδικό πρόγραμμα εκπαίδευσης που εστιάζει κυρίως στην απόκτηση της ελληνικής και αγγλικής γλώσσας.

4. Συμπεράσματα και συστάσεις

Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην Κύπρο αποκάλυψε την έλλειψη επίσημων πολιτικών σχετικά με την εκπαίδευση των μεταναστών. Οι ομάδες εστίασης και οι συνεντεύξεις υποστηρίζουν τα αποτελέσματα της έρευνας τεκμηρίωσης, υποδεικνύοντας την ανάγκη για περισσότερες ευκαιρίες εκπαίδευσης στους μετανάστες, καθώς και για περισσότερη

εκπαίδευση και υποστήριξη στους φορείς χάραξης πολιτικής, τα ενδιαφερόμενα μέρη και τους εκπαιδευτές που εργάζονται προς όφελος των ενήλικων μεταναστών.

Κατά τον προγραμματισμό των δραστηριοτήτων που αφορούν την εκπαίδευση ενηλίκων, είναι απαραίτητο να ληφθεί υπόψη ότι η εκπαίδευση με παραδοσιακές μεθόδους δεν είναι πάντοτε αρκετά αποτελεσματική· επομένως, είναι αναγκαίο να εμπλακούν οι ενήλικες μετανάστες πιο ενεργά στην διαδικασία της μάθησης.

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα για ενήλικες μετανάστες θα πρέπει να σχεδιαστούν στη βάση των συγκεκριμένων αναγκών του κάθε μετανάστη και αποφεύγοντας τις μονοδιάστατες και τυποποιημένες προσεγγίσεις. Επιπλέον, η χώρα υποδοχής θα πρέπει να είναι σε θέση να αξιολογεί τις δεξιότητες και τις προηγούμενες γνώσεις των μεταναστών, προκειμένου να τους υποστηρίξει στη διά βίου μάθηση και εργοδότηση τους. Τέλος, οι όποιες δραστηριότητες ενσωμάτωσης και/ή εκπαιδευτικά μαθήματα θα πρέπει να εμπλέκουν με πιο ενεργό τρόπο τους μετανάστες στην διαδικασία της μάθησης, αφού οι παραδοσιακές μέθοδοι εκπαίδευσης δεν φαίνεται να έχουν πάντα τα αναμενόμενα αποτελέσματα.

5. Αναφορές

UNESCO, Παγκόσμια Δεδομένα για την Εκπαίδευση, 2012. Ανακτήθηκε από:

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0ahUKewjvu9fksYDaAhUKyaQKHTMfAtUQFggI0MAA&url=http%3A%2F%2Fwww.ibe.unesco.org%2Ffileadmin%2Fuser_upload%2FPublications%2FWDE%2F2010%2Fpdf-versions%2FCyprus.pdf&usg=AOvVaw0U41eJ5oYlodpX1Qk_gZlc

Eurostat: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics

Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου (2017). “Έρευνα Εργατικού Δυναμικού” (3ο Τρίμηνο 2017) (http://www.mof.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/labour_31main_en/labour_31main_en?OpenForm&sub=1&sel=2)

Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου
<http://www.mof.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/0/237f27c6fe1dc5f9c225782d0025fd10?OpenDocument&print&Click>

Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης
http://www.moi.gov.cy/moi/crmd/crmd.nsf/index_en/index_en?OpenDocument